

Beata Katarzyna Jędryka

Wiwat Maj 1791!

© Copyright by
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych
Instytut Polonistyki Stosowanej Wydział Polonistyki UW

Warszawa 2018

ISBN 978-83-953189-2-4

Autor

Beata Katarzyna Jędryka

Konsultacje metodyczne

Grzegorz Bąbiak

Redakcja

Dorota Andraka

Projekt okładki

Beata Katarzyna Jędryka, Andrzej Zawadzki

Skład i łamanie

Andrzej Zawadzki

Zdjęcia

stock.adobe.com/pl, Wikipedia

Zdjęcie na okładce

www.prezydent.pl

Wiwat Maj 1791!

Beata Katarzyna Jędryka

Imię:

Szkoła:

Klasa:

INSTYTUT
POLONISTYKI
STOSOWANEJ

Informacje dla nauczycieli i rodziców

1

Książeczka adresowana jest do uczniów szkół polonijnych i służy przede wszystkim rozwijaniu umiejętności czytania, kiedy język polski jest językiem obcym lub językiem drugim.

2

Z książeczką dzieci mogą pracować razem z nauczycielem lub z rodzicami, ale także mogą robić to samodzielnie.

3

Czytanie książeczki oraz wykonywanie zadań trzeba dostosować do umiejętności językowych dziecka. Wszystko można zrobić w trakcie jednego wieczoru lub jednego weekendu. Pracę z tekstem także można rozłożyć w czasie – codziennie czytać wybrany fragment i rozwiązywać dołączone ćwiczenia.

4

Jeżeli nauczyciel lub rodzic decyduje się na wspólne czytanie, praca z tekstem powinna wyglądać następująco. **Krok pierwszy**, przyglądamy się obrazkowi, który jest po lewej stronie. Rozmawiamy z dzieckiem o tym, co widzi na fotografii. **Krok drugi**, czytamy tekst pod zdjęciem. Najpierw wyjaśniamy słowa, które są dla dziecka niezrozumiałe. Następnie czytamy tekst. Od samego początku warto, żeby dziecko zaczęło czytanie jako pierwsze. Jeżeli ma problem z odczytaniem tekstu, pomagamy mu. **Krok trzeci**, dziecko samodzielnie lub z naszą pomocą wykonuje zadania umieszczone po prawej stronie.

5

Po przeczytaniu całej książeczki utrwalamy słownictwo, analizując słowniczek obrazkowy.

Bibliografia

1. Kądziała Ł., *Od konstytucji do insurekcji. Studia nad dziejami Rzeczypospolitej w latach 1791–1794*, Warszawa 2011.
2. Łojek. J, *Ku naprawie Rzeczypospolitej. Konstytucja 3 Maja*, Warszawa 1988
3. *Pierwsza w Europie. 200 rocznica konstytucji 3 maja 1791–1991*, red. Kocój H., Katowice 1989,
4. Podolski A., *Stanisław August Poniatowski. Ostatni król Rzeczypospolitej 1764–1795*, Wrocław 2016.
5. *Trzeci maj w Warszawie*, red. Szwankowska, Warszawa 1992.
6. *Vivat Konstytucja! W 220. Rocznicę konstytucji 3 Maja*, Warszawa 2011.
7. Zienkowska K., *Stanisław August Poniatowski*, Wrocław 1998.

Polska w XVIII wieku. Źródło: wlapczpolske.pl

Druga połowa XVIII wieku była trudnym czasem dla Polski. W 1772 roku kraj nad Wisłą został pozbawiony części terytorium przez trzy duże mocarstwa: Rosję, Austrię oraz Prusy. Wydarzenie to nazywamy I rozbiorem Polski. Prusacy zagarnęli ziemie na północy. Tylko Gdańsk i Toruń zostały wolne. Austrii przypadły tereny na południu kraju, a Rosji na wschodzie. Poza granicami Rzeczypospolitej znalazło się ponad 4 miliony jej mieszkańców.

**Na podstawie przeczytanego tekstu
uzupełnij tabelkę informacjami
o I rozbiorze Polski.**

wiek	<i>XVIII</i>
rok	
Rosja	
Prusy	
Austria	
Toruń	
Gdańsk	
4 000 000	

Stanisław August Poniatowski. Źródło: Wikipedia.

W tym czasie Polską rządził Stanisław August Poniatowski. Był on królem elekcyjnym. To znaczy, że prawa do tronu nie odziedziczył po swoim ojcu. Na władcę został jednogłośnie wybrany przez 25 000 uczestników elekcji. Swoje panowanie rozpoczął w 1764 roku. Miał wtedy 32 lata. Jego koronacja odbyła się 25 listopada w Warszawie, a nie jak nakazywała tradycja na Wawelu, w Krakowie.

**Na podstawie przeczytanego
tekstu napisz:**

a) Co to znaczy, że Stanisław August Poniatowski
był królem elekcyjnym?

.....

.....

.....

.....

.....

b) Gdzie i kiedy Stanisław August Poniatowski
został koronowany na króla Polski?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elekcja Stanisława Poniatowskiego. Źródło: Wikipedia.

Stanisław August Poniatowski był mecenasem nauki, sztuki i literatury. Zawsze znajdował czas i pieniądze, aby pomagać artystom. Tradycją było, że zawsze w czwartek spotykał się z poetami, publicystami oraz politykami. Goście byli zapraszani albo do Zamku Królewskiego albo do Łazienek – Pałacu na wodzie. To zależało od pogody i pory roku. Podczas obiadu autorzy prezentowali swoje dzieła i rozmawiali o losach Polski. Spotkania króla przeszły do historii jako „obiady czwartkowe”.

Odpowiedz na pytania.

1. Czego mecenasem był król?

Król był mecenasem nauki, sztuki i literatury.

..... ■

2. W jaki sposób król pomagał twórcom?

..... ■

3. Z kim król spotykał się w czwartki?

..... ■

4. Gdzie spotykali się zaproszeni goście?

..... ■

5. Co król i jego goście robili podczas spotkań?

..... ■

6. Jak zostały nazwane spotkania króla?

..... ■

*Medal wybity z okazji uchwalenia Konstytucji 3 Maja w 1791 roku.
Źródło: Wikipedia.*

Król opiekował się także malarzami, rzeźbiarzami oraz architektami. Miał dużo zainteresowań. Kolekcjonował obrazy, szkice, stare monety i medale. Lubił też rozrywkę. To dzięki niemu pojawił się teatr w Warszawie. Do stolicy zaczęli przyjeżdżać Włosi, Niemcy, Anglicy, Szwajcarzy oraz Francuzi.

**Na podstawie przeczytanego tekstu
uzupełnij tabelę.**

cudzoziemcy z....	<i>Anglii</i>
kolekcje	
zainteresowania	

Szkoła Rycerska. Źródło: Wikipedia.

Dla króla ważne też było wojsko. Dlatego otworzył Szkołę Rycerską – szkołę patriotycznego wychowania, która znana też była pod nazwą Korpus Kadetów. W szkole uczyli się synowie z rodów szlacheckich w wieku od 16 do 21 lat. Oprócz przedmiotów wojskowych kadeci uczęszczali na zajęcia z języka ojczystego, historii, nauki moralnej oraz dwóch języków obcych – francuskiego i niemieckiego.

**Na podstawie przeczytanego tekstu,
zdecyduj TAK lub NIE.**

1. Król Polski interesował się wojskiem.

TAK

NIE

2. W Szkole Rycerskiej uczyli się patrioci.

TAK

NIE

3. Do Korpusu Kadetów rodzice zapisywali córki.

TAK

NIE

4. Naukę w można było zacząć po 16 urodzinach.

TAK

NIE

5. W Szkole Rycerskiej uczono trzech języków.

TAK

NIE

6. W Szkole Rycerskiej nie mówiono po polsku.

TAK

NIE

Uchwalenie Konstytucji 3 Maja. Źródło: Wikipedia.

Najważniejszym wydarzeniem za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego było uchwalenie pierwszej w Europie, a drugiej na świecie konstytucji – dokumentu regulującego funkcjonowanie Polski jako państwa. Jednak za nim do tego doszło, wszystko okryte było tajemnicą. O przyszłych reformach rozmawiali tylko niektórzy uczestnicy Sejmu Wielkiego oraz sam król. Na sekretnych spotkaniach spisywali treść konstytucji.

Na podstawie tekstu zdecyduj, które zdanie jest prawdziwe (P), a które fałszywe (F).

1.	Uchwalenie konstytucji było najważniejszym wydarzeniem.	P	F
2.	Polska konstytucja była pierwszą na świecie.	P	F
3.	Konstytucja była dokumentem.	P	F
4.	Nie wszyscy wiedzieli o planach uchwalenia konstytucji.	P	F
5.	Uchwalenie konstytucji planowano bez króla.	P	F
6.	Na tajnych spotkaniach zapisywano treść dokumentu.	P	F

Obrady Wielkiego Sejmu Czteroletniego. Źródło: Wikipedia

Dokument przygotowano na 3 maja 1791. Tego dnia okolice Zamku Królewskiego zapełniły się mieszkańcami Warszawy. Pojawiły się także oddziały wojska. W sali sejmowej zebrało się 182 posłów. Aż 110 z nich popierało nową ustawę, a 72 było przeciw. Każdy poseł mógł zabrać głos i powiedzieć, co myśli o dokumencie. Z tego powodu obrady trwały aż 7 godzin.

**Na podstawie tekstu dopisz
informacje do podanych liczb.**

3 – *dzień podpisania konstytucji*

1791 –

182 –

110 –

72 –

7 –

Sala Senatorska w Zamku Królewskim. Źródło: Wikipedia.

Przeciwnicy konstytucji powoli przekonywali się do proponowanych reform, aż w końcu po wielogodzinnych obradach konstytucja została uchwalona. Po złożeniu przysięgi na ręce biskupa, król oraz posłowie poszli do katedry, aby pomodlić się i podziękować za szczęśliwe zakończenie. Celem *Ustawy Rządowej* – bo tak nazywa się oficjalnie Konstytucja 3 Maja, było wprowadzenie nowej formy ustroju Rzeczypospolitej – monarchii konstytucyjnej.

Na podstawie przeczytanego tekstu dokończ zdania.

1. Przeciwnicy *przekonali się do konstytucji*

2. Konstytucja

.....

3. Na ręce biskupa

.....

4. W katedrze

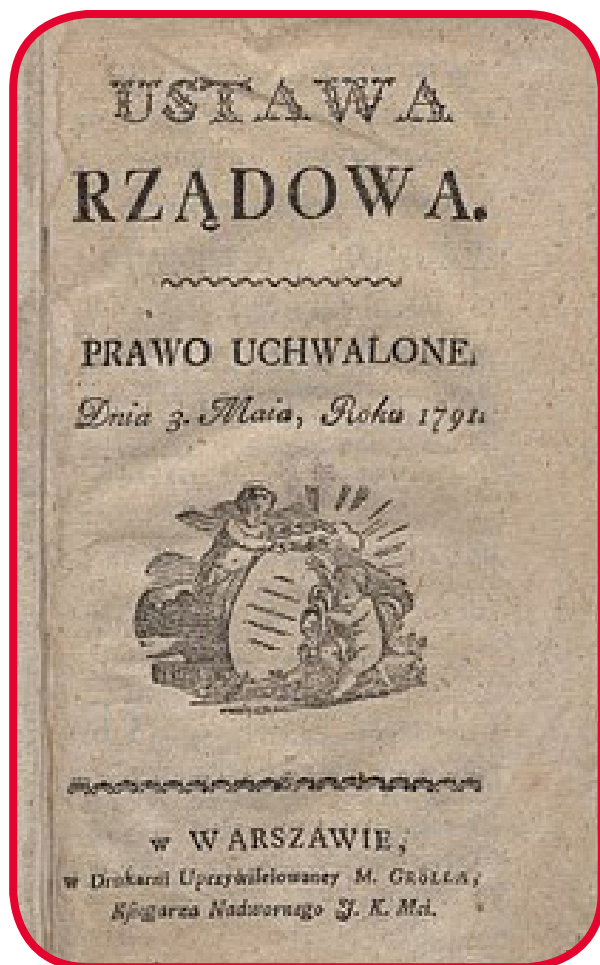
.....

5. Oficjalna nazwa

.....

6. Nowa forma ustroju

.....

Konstytucja 3 Maja wydana drukiem. Źródło: Wikipedia

Konstytucja była aktem prawnym, który składał się z preambuły – rodzaj wstępu oraz 11 artykułów. Po uchwaleniu Konstytucji 3 Maja jej tekst został wydrukowany w trzech językach: polskim, francuskim oraz angielskim. Także jedna z polskich gazet opublikowała jej treść. W ciągu roku od jej uchwalenia, dokument został wydany 14 razy.

**Napisz, jak Polacy świętują obecnie
dzień 3 maja każdego roku.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kopia Konstytucji 3 Maja na Zamku Królewski. Źródło: Wikipedia.

Rok po uchwaleniu konstytucji, 3 maja 1792 r., zorganizowano uroczystości rocznicowe w całej Polsce. Papież zgodził się przenieść święto św. Stanisława, który był patronem Polski, z 8 na 3 maja. W ten sposób połączono obchody rocznicowe z imieninami króla Stanisława Augusta. Tego dnia położono kamień węgielny pod budowę Świątyni Opatrzności Bożej w Ujazdowie, która miała być podziękowaniem narodu za uchwalenie Konstytucji.

Na podstawie przeczytanych tekstów rozwiąż quiz.

1. Pierwszy rozbiór Polski był w roku.

a) 1791

b) 1791

c) 1764

2. Król był koronowany w

a) Płocku

b) Krakowie

c) Warszawie

3. Król spotykał się z artystami w

a) poniedziałki

b) czwartki

c) soboty

4. Korpus Kadetów był szkołą dla

a) dziewcząt

b) chłopców

c) chłopów

5. Polska konstytucja była na świecie.

a) pierwszą

b) drugą

c) trzecią

6. Konstytucja została uchwalona w
..... 1791 roku.

- a) kwietniu b) marcu c) maju*

7. W 1791 roku Polska stała się

- a) niepodległa b) monarchią konstytucyjną
c) wolna*

8. Konstytucja składała się z artykułów.

- a) 10 b) 11 c) 12*

9. Obchody rocznicowe połączono z
..... króla.

- a) urodzinami b) koronacją c) imieninami*

ISBN 978-83-953189-2-4

© Copyright by
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych
Instytut Polonistyki Stosowanej Wydział Polonistyki UW

Warszawa 2018